

2. Ashoori, A. Kafash, H. Varasteh Moradi, M. Yousefi, H. Kamyab, N. Behdarvand & S. Mohammadi (2018) Habitat modeling of the common pheasant *Phasianus colchicus* (Galliformes: Phasianidae) in a highly modified landscape: application of species distribution models in the study of a poorly documented bird in Iran, *The European Zoological Journal*, 85:1, 372-380, DOI: 10.1080/24750263.2018.1510994
3. Chiatante, G., Meriggi, A., (2022) Habitat selection and common pheasant (*Phasianus colchicus*) in Northern Italy: effects of land use cover and landscape configuration. *European Journal of Wildlife Research*. 68(3). <https://doi.org/10.1007/s10344-022-01575-w>
4. Concha Mateos, Juan Carranza (1995) Female choice for morphological features of male ring-necked pheasants. *Animal Behaviour* P. 737-748. [https://doi.org/10.1016/0003-3472\(95\)80206-1](https://doi.org/10.1016/0003-3472(95)80206-1)
5. Homan H. J., George M. Linz & William J. Bleier (2009) Winter Habitat Use and Survival of Female Ring-necked Pheasants (*Phasianus colchicus*) in Southeastern North Dakota. *The American Midland Naturalist*. 143(2). P. 463-480. [https://doi.org/10.1674/0003-0031\(2000\)143\[0463:WHUASO\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.1674/0003-0031(2000)143[0463:WHUASO]2.0.CO;2)
6. Schmidt E., Paulillo A.C., Dittrich R.L., Santin E., Linder da Silva, Beltrame O. & Edson Goncalves de Oliveira (2007) The Effect of Age on Hematological and Serum Biochemical Values on Juvenile Ring-Necked Pheasants (*Phasianus colchicus*). *International Journal of Poultry Science*. 6: 459-461. DOI: 10.3923/ijps.2007.459.461

МЕДИКО-ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

*Парфенюк О.С., здобувач другого рівня вищої освіти,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
м. Харків, Україна
aln333@ukr.net*

Організм як система і єдине ціле живе і взаємодіє із середовищем, з боку якого на нього впливають соціальні та екологічні фактори. Сама людина впливає на навколишній світ, тобто встановлюється динамічна рівновага між комплексом ендогенних й екзогенних факторів. З цих позицій соматичне захворювання не можна розглядати виключно як біологічне явище, тому що воно викликає не лише фізичні, але психологічні і моральні страждання. Отже, корекція будь-яких відхилень у здоров'ї обов'язково повинна бути спрямована не лише на усунення окремих симптомів, але й на весь комплекс факторів, що впливають на організм, а також на всі компоненти, що формують здоров'я. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, значна частина хвороб (80%) є похідною від екологічної напруги. Тому

особливий інтерес набуває вивчення фізіологічних механізмів адаптації при впливі нових чинників довкілля, з якими раніше людина в ході своєї біологічної еволюції ніколи не зустрічалася і не контактувала. Реакція організму на нові екологічні фактори може проявитися виникненням так званих екогенетичних патологічних варіацій. Тематика впливу на організм екологічних факторів є актуальною з давніх часів і особливо у теперішньому часі. Останнім часом значно підсилюється роль та значення культурних та наукових досягнень у медицині, аналіз актуальних проблем та перспектив подальшого їх розвитку. Навколишній світ, умови, в яких живе людина, змінюються все значніше і швидше. За останні 100 років середовище, що оточує людину, змінилося більше, ніж за всі попередні 40-70 тисяч років людської історії.

У сучасних умовах людство вже не може розвиватися далі без урахування екологічного фактора. Стає очевидним, що здоров'я людини, як і біосферу, слід розглядати у комплексі як здоров'я єдиного організму, яке залежить від здоров'я всіх його частин. Найсерйозніший наслідок забруднення біосфери – генетичні наслідки. Адже біосфера є не лише найважливішим елементом цілісного природного комплексу, а й унікальним банком генетичних ресурсів. В результаті підвищення радіоактивності, хімічного забруднення середовища збільшується число патологій при вагітності, народженні дітей, ракових пухлин, психічних порушень тощо. Наразі відомо понад 2500 порушень, локалізованих на генному або хромосомному рівнях. Особливістю екологічних захворювань є те, що вони вражають не кожен організм, а лише певну частину популяції. Ці хвороби є наслідком порушення відносин організму і середовища проживання і проявляються у вигляді фізичних і психічних дефектів. Забруднення біосфери та внутрішнього середовища впливає на захворюваність і смертність населення. В останні роки істотно збільшилася частка гострих і хронічних отруєнь, які разом з вуличним травматизмом вийшли на одне з перших місць в структурі смертності.

Сьогодні кожен четвертий житель Землі страждає на алергією та аутоімунні захворювання. Поширенню шкідливих звичок сприяють важкі психологічні навантаження, такі характерні для нашої епохи. У світових класифікаторах в даний час налічується понад шість тисяч нозологічних форм захворювань, причому більше 80% з них є похідними від екологічної напруги. Негативні антропогенні фактори впливають не тільки на екосистеми, але й сприяють зниженню резервів здоров'я на індивідуальному та популяційному рівнях, наростанню ступеня психофізіологічної і генетичної напруги, зростанню специфічної патології і появи нових форм екологічних захворювань, а в деяких регіонах – наростанню явищ депопуляції. Науковці в галузі медичної екології поділяють захворювання, що пов'язані з дією навколишнього середовища на дві групи:

1) екологічнозалежні – захворювання неспецифічного характеру, що виникають та тлі зміненого середовища. При цьому екологічні фактори

провокують патогенетичні механізми хвороби та ускладнюють її перебіг. Як наслідок відбувається зростання загальної захворюваності, серцево-судинної, онкологічної, ендокринної, дитячої, патології вагітності, порушень внутрішньоутробного розвитку плода тощо);

2) екологічнозумовлені – захворювання специфічного характеру, коли екологічний фактор є етіологічним чинником захворювання (ендемичні захворювання, природно-вогнищеві захворювання, інфекції, захворювання, зумовлені дією шкідливих хімічних речовин, радіації, біологічних алергенів). Слід підкреслити, що за ступенем небезпеки для здоров'я людини на першому місці знаходяться хімічні речовини – важкі метали (ртуть, свинець, кадмій, цинк, мідь, миш'як), хлоровані вуглеводні, діоксини, нітрати, нітрити і нітросполуки, азбест, пестициди, радіонукліди, лікарські засоби (антибіотики, синтетичні хімічні сполуки), біологічні чинники, що використовуються у промисловому виробництві.

Провідна роль в етіології і патогенезі захворювань належить спадковості і стану навколишнього середовища. Шкідливі хімічні фактори сприяють появі нових мутацій, що є причиною онкологічних та інших захворювань. Зокрема, загальна кількість захворювань, пов'язаних із генетичними змінами, патологією вагітності і дефектами розвитку збільшилася впродовж останніх років у декілька разів. Наукові дослідження виявили тісний зв'язок між забрудненням довкілля і частотою недоношеності, вад розвитку в дітей і хромосомних захворювань, алергічною патологією, анеміями, розумовим відставанням і аномаліями поведінки і дітей, їхнім фізичним розвитком. У дітей, які проживають в зонах екологічного лиха, виявляються вроджені вади розвитку, рецидивуючий бронхіт, алергічні захворювання, нефропатії, зниження коефіцієнту розумового розвитку (IQ), бронхіальна астма, імунодифіцитні стани, ендокринна патологія, нервово-психічні захворювання, онкопатологія тощо. На сьогодні існує безліч шляхів усунення і попередження екологічних загроз і викликів. Вагоме місце серед них посідають морально-етичні та екологічні парадигми здоров'я, згідно з якими здоров'я – це справа особистого і суспільного вибору моральних цінностей, взаємовідношення між людиною і довкіллям, ставлення до свого здоров'я. Свідомість людини має бути скерована на збереження довкілля і свого здоров'я, на контроль і відповідальність за власне здоров'я. Людина може бути здоровою лише в здоровому довкіллі. Запобігти професійній і екологічній патології антропогенного походження можливо шляхом виключення або обмеження надходження шкідливих речовин у навколишнє середовище. На сьогодні розроблені профілактичні заходи, спрямовані на попередження екологічно зумовленої патології шляхом підвищення резистентності та мобілізації адаптивних резервів організму індивідуума чи популяції до різних шкідливих факторів довкілля. Такі профілактичні заходи в науковій літературі зазначаються терміном – біологічна профілактика. Вона спрямована на корекцію донозологічних станів. Засоби біопрфілактики повинні бути нешкідливими для організму. Вони впливають на загальні

(неспецифічні) або специфічні біологічні механізми для конкретної хімічної речовини з урахуванням механізму дії. При неспецифічній біопротекції ефект реалізується за допомогою підвищення адаптивних резервів організму. Корекція донозологічних форм екологічно зумовлених станів може бути немедикаментозною та із застосуванням фармакологічних препаратів, біологічних протекторів тощо. До немедикаментозних методів, зокрема, належать магнітотерапія (посилює трансмембранний транспорт іонів), нормобарична інтервальна гіпокситерапія (активізує окисновідновні процеси), дозовані фізичні навантаження тощо. З біологічних протекторів застосовують біологічні регулятори рослинного або тваринного походження, природні або синтетичні антиоксиданти (фітоадаптогени – аскорбінова кислота, токоферол, селен, мелатонін тощо, адаптогени тваринного походження – женьшень, елеутерокок, ехінацея пурпурова, пантокрин, апілак, ентеросорбенти, пектини тощо).

Сучасна екологічна криза в Україні пов'язана із впливом комплексу екологічних та професійно-виробничих факторів у поєднанні зі стресовими, нервово-психічними перевантаженнями. На сьогодні існує багато екологічних викликів і загроз, що спричиняють погіршення показників фізичного й психічного здоров'я, загрожують генофонду нації. Погіршення стану навколишнього середовища призводить до зростання екологічно залежної хімічної патології і виникнення нових екологічно зумовлених захворювань. Вагоме місце в попередженні екологічних викликів і загроз повинна посісти екологічна освіта, спрямована на формування екологічної свідомості, починаючи з дошкільного віку та застосування засобів біопротекції.

ВПЛИВИ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

*Пащенко Р.В., здоб. другого рівня, Прокопенко Н.В., к.б.н., доц.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
м. Харків, Україна
natvikpro08@gmail.com*

Екологічна безпека будівництва - є базовою системою організації будівництва, що забезпечує максимальну відповідність параметрам та умовам навколишнього природного і техногенного середовища на всіх етапах життєвого циклу будівельного об'єкта для їхнього подальшого стабільного функціонування та сталого розвитку.